

مدیر: ابن السری
احمد جودت

مؤسس: ابن السری
مصطفی نامق

آسیان

ادبی، علمی، سیاسی، اجتماعی، فنی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه در.

پنجشنبه

ایک‌جی جلد

نومرو ۲۲

برنجی سنه

۱۹ محرم ۱۳۲۷

۲۹ کانون ثانی ۱۳۲۴

مندرجات

ماضی و آتی سعید حکمت	کیجه لر ا. جودتی
فرقتده جناب شهاب الدین	تخفه محمد مصطفی نامق
امام غزالی ابن حازم فرید	عفو مشتاق
افانلر محمد عاصم	

استانبول

محل اداره سی: جفال اوغلنده اداره مخصوصه

جفال اوغلنده ایاصوفیه جاده سنده: «مطبعة خیریه وشرکائی»

۱۳۲۴

امام غزالی

— مابعد —

موسیو پول رالیس دیپور: «ایکي جلددن عبارت اولق اوزره ۱۸۵۲ده بولاق مطبعه سنده طبع اوانان احیاء العلومی بر محیط المعارفدر. بواثرنده ذکی بر دیندار، درین بر عالم اخلاق کوریلور.»

احیاء العلوم درت قسمه آیرلمشدر: ۱ — علم واقسامی، معلم و متعلمه عائد وظائف، اصول تدریس، عقائد و عبادات. ۲ — عادات بشریه. ۳ — مهاسکات. ۴ — وجدانیات. بوراده هیئت اجتماعی دوجار تزلزل ایدمک تها که لردن وقایه ایله ترقیات مادیه و معنویه سائق و سائطدن بحث ایتمشدر. احیاء عباداتک و ثائق فلسفیه لر ایله بین الناس جاری معاملاتک حقیقتلرینی، تذکیه نفوس بشریه ایله اخلاق ممدوحه و حصائل مرغوبه بی جامع بر اثر کنزیندر. دیه بیلیرم که احیاء تقویم معارف بشریه اولوب معاملات ناس بوجله نفیسه ایچنده مندمشدر. حق متأخرین علمادان مدقق شهریر مصر مفتیمی مرحوم شیخ محمد عبده «الاسلام والنظریه» اثرنده: «غزالی نیک آثاری غبر ناطیه نقل اولنه رق بر مدت اورالری لمعه فیوضاتیه تنویر ایتمشدر. فقط مرض جهلک اندلسه سرایت واستیلا سی غزالی نیک تفسیق و تضلیله بادی اولمش و کتابلری و بالخاصه احیاء العلومی کنیش بر میدانده احراق بانار ایدمیشدر.» دیه رک او بارد تعصبلری براسان تأثرله ذکر ایتمشدر.

بواثر نفیس موخرأ ۱۳۱۸ده مطبعه بحریه ده طبع ایدمیشدر.

«کتاب المغازی والفلسفه» مسالک فلسفیه نک توضیحیدر. بوراده مسالک مذکورده نک یا لکنز ضعیف نقطه لرینی کوسترمشدر. لانتجهیه ترجمه سی ۱۵۰۴ده جنوده ده طبع اولنمشدر. بز مع التأسف بواثری کورده مدک. شوقدر که سبق ایدن تمایلات فلسفه بودر. چونکه موسیو قاره بواثری tendencies des philoseothes

دیه ترجمه ایدیور. ذاتاً حکمای اسلامیہ نك آثارندن مستفید اولان بزدن چوق
زیاده غریبلر در. اکثر بدایع نك ممالک غربیه کتبخانه لرینی تزیین ایتسی بوکا
اك بویوك وقاطع بر دلیلدر. حتی «قسطاس المستقیم» ك مصرده طبعنه نشایت
اولدینغی صرهدده الده کی نسخه نك دیگريله مقابله سنه لزوم کوریلیر، بر خیلی
تحریرات اجرا ایدیور، نهایت برلین خزانة الکتبندده بوانه رق نصیحی پاییلیر.
آثار فلاسفة اسلامیہ نك تدقیق وتنبی خصوصندده غربك کوستردیکی
تمایلات معارفپورانه جدآشایان تقدیردر. مع التأسف بزم کتبخانه لرمنده قدر
نفائس آثار توز طوپراق ایچنده محو وهدر اولیور. بوبنده مصر عالم مطبوعاتنه
نه قدر تشکر ایتسهك آزددر. حالبوکه دورمذموم استبدادده دکل حکما مزنك
کتابلرینی طبع ایتك صورتيله احیا، حتی الده بوانلرینی ده چنبرلی طاش حمامی
کلخاننده یاقق دنائتندده بولندقلرینی دوشوندکجه عیت معارف اولان بوالچاق
کیمسه لره قارشى لغت خوان اولماق قابل اوله مایور.

* *

موسیو رالیس دیور: «تهافت فلسفه» سنده غزالی هیچ بر مسلك
فلسفینك مدانغی اولمديغنی، ومسالك فلسفیه نك بعضیسی دیگرینی جرح ایتدیکنی
سویلر. بواترك فرانسه کتبخانه عمومیسندده یازمه برقطه سی موجود اولدینغی
کی برده اسان موسوی یه ترجمه سی واردر.

موسیو رالیس اولجه غزالی نك «تخریب فلاسفہ» نامنده بر اثری اولدینغنی
سویلشدی. بدایتندده تخریب فلاسفہ نك نه یه دائر بولمديغنی دوشونمش ومؤخرأ
موسیو قارانك غزالی نامنده کی اثرینك اللجی صحیفه سندده تهافت فلاسفہ یی
destructoin des philosophes دیه تفسیرینه کوره بونك تهافت دن باشقه برشی
اولدینغه حکم ایتدك.

بوراده غزالی؛ ابن سیناء، انلاطون، ارسطاطاليس، بقراط، سقراط کی
فلاسفہ نك فرط ذکا ورزانت عقایه لرینی تسایم ایله برابر مسالک لرینك براساس
متینه مبتنی اولمديغنی بیان ایدر.

تهافت، درت مقدمه ایله بعض اقسامی حاویدر. مقدمه اولادده فلاسفہ نك آرای
منتشره سیله اختلافلرندن، ایکنجیسندده بولرله فلاسفہ سائره بیتندده مخالفتدن؛

او چنانچه اینسند اثبات مدعا خصوصاً در مورد ایدیان دلائل فلسفیه‌نك تناقضندن در دین‌نویسند تنویر مدعا خصوصاً در مقام اقامه براهیندن اظهار عجز ایتدکری زمان استدراج ایچون ارائه ایلدکری حیل‌لردن باخشد. غزالی فلسفه ایله کندى بیننده موجب مناقشه اولان مسائلى یکر می‌یه ارجاع ایدرک اکا کوره زمین مدافعه‌ی احضار ایشدر. او مسائلدن بعضی‌ری ازلیت وابدیت عالم مسلک فلسفیه‌ی، تعدد وحدانیت امرنده اقامه اولان دلیک ضعفی، جزئیات جناب حقی عامی لاحق اولیه جغی، نفس انسانیک جسم و عرض اولیوب بنفسه قائم بر جوهر اولدغی، لئذ ایله حشر اجسادى انکار حنیده فکرک بطالانى و بونلرک اعوجاج وانمزانی ادله مقنعه ایله اثبات ورد ایدر .

ابن رشد بو اثری تنقید ایتش ایسه ده جوابیز قلمامشدر. ارنست ردنان، « غزالی، مسالک فلسفیه‌ی بر شیرازه انتظام داخاند، کورم‌دیکندن تهاغی صرف بوساسله فلسفیه‌ی تنقیده حصر ایتشدر.» دیرک تهاغی renversement mutuel des philosophes تسمیه ایتشدر .

حکیم ذوقون!!! احمد مدحت افندی، موسیودراپهرد میازدغی مدافعه‌نامه‌سند ممل محترم موسی کاظم افندی به یاپدیردغی ترجمه‌لری بعض تغییرات ایله تمام استدلال‌ده ذکر ایتش و بونکله دراپهرد مباحث ایدمیه جگنی اکلا یه‌رق ابن رشد ساسله تنادغی بر مقتاد سفسطه قائمیه‌سینه ظویر قیامش و بوضویرتله بعض مسائل مهمه دینه‌نك الحالات خدمت ایتشدر. نزاع علم و دینك تنقیداتنه دائر یاز یله جق مقالاتده بوابده تفصیلات ویر یله جکدر.

پول رالیس دیور: « الك كوزل اثری preservatie de l'erreurs غزالی المنقذ من الضلال درک بالآخره ابن رشد طرفندن رد و تنقید اولمشدر . و بزده « شوه‌ولدر » طرفندن ترجمه ایدامشدر. ابن رشدك تنقیدغی کورمدم. فقط تنقیدات سائره‌سی بوکاده تشمیل اید یله بیایر.»

وینه مستشرق دیورک: « عرب مسالک فلسفیه‌ی و مسلک غزالی » اثری یارسده ۱۸۴۲ ده طبع اولمشدر . بو اثرده وجدان اخلاقینك تنقیدی بحثده زماننده کی افکار فلسفیه‌ی بازار و کندی می‌ده بونکرلر حقیقه بدینانه مطالعاتده بونور. » مع التأسف بو اثرده واصل دست تعظیمیمز اولدی.

«ایها الولد» بویوک بر اخلاق کتاییدر. المانجهیه ترجمه ۱۸۳۸ ده ویانه ده طبع اولمشدر. بواثر بر طاقم نصایح حکیمانه بی محتویدر. ترجمه سی و اردر. موسیو رالیس دوام ایدرک «ابراهام ابن خطای طرفندن اخلاق میزان الاعمال نام اثری لسان موسوی به وبعده لاتجهیه ترجمه ایدیلوب ۱۸۳۶ ده المانیاده طبع اولمشدر.

کتاب الوازید، حقوقه متعلق بر اثردر.

مشکات الانوار، معراج الصالحین اثرلرنده صوفیه مساکینک تاریخی کوریلور. «دیور.

فی الحقیقه بواثرلردن بعضیسنی کورمه مش ایسه ده صوک زمانلرده مصرده طبع ایدیلان مشکات الانواری دقایق فلسفیه بی محتوی بر اثردر. موسیورالیس «الجام العوام وکیمیای سعادت» ک استانبوله طبع ایدلایکینی بیان ایتکده در. کیمیای سعادت فارسی اولوب بایزید کتبخانه عمومیسنده یازمه اوله رق موجوددر. الجام العوامی بومباید میرزا محمد شیرازی طرفندن ومؤخرأ مصرده طبع اولمشدر.

الجام العوام، اعتقادات اسلامیه نک فاسفه سندن، کیمیای سعادت بالخاصه الهیاتدن بحث ایدر. بواثرک موافق شرع اولمدیغی بیان ایدرک طعن ایتیشلرسده بونده اثبات مدعی خصوصنده سرد ایلدیکی براهین عقلیه ورموزات سائر شرعه موافقدر. موسیو رالیس، «ایها الولد» صوک زمانلرده مطبعه بحریه ده طبع اولنان «احیاء العلوم» ی آثار مذکورمیاننده کوسترمش اولسه یدی دهها زیاده حقه مقرون عد ایدیلایردی.

موسیو رالیس دیور: «بوندن باشقه مع التأسف کورمه مدیکم پک چوق اثرلری واردر.» مستشرقک تأسفه بزده اشتراک ایدرز. یالکزر مغرورانده دکل تحدیث نعمت قبیلندن اولمق اوزره موسیو رالیسک تعداد ایلدیکی آثاردن دهها پک چوقلرینی دور استبدادک محیط زهرناکی ایچنده بواندیغمز زمانلرده مطالعه ایتیشیدم. «تبرالمسبوك فی نصیحة الملوك» ملکشاهه خطاباً اجرای عدالت ایتسنی آمر اوله رق یازاشدر. بوراده خلیفه نک اوصافندن بحث ایتدیکی کبی بالخاصه وزارت حقنده عمیق بر مطالعه ده بوانور.

غزالی بونی، لسان فارسی اوزرینه یازمش ومؤخراً تلمیذلرندن بری طرفندن عربییه ترجمه ایدلمشدر. عاشق جلای بونی لسانتزه نقل ایتیش ايسهده وقتيله علماصرك مزیت قلمیهدن محرومیتلری بونلری هرکسه اوقوتدیر مامشدر. «وجیز» ی حکمت حقوق اسلامیهیه «بدايت الهدایه» اخلاقه متعلقدر. رنگین بر اسلوبی حائزدر. «الاقتصاد فی الاعتقاد» فاسفه المیهیه دائردر. «محک النظر» منطقه متعلقدر. نهایتنده نفس، روح کبی مسائل فلسفیهدن بحث ایدلمشدر.

«جواهرالقران» هندستانده طبع ایدلمش تصوفه متعلق برلشدر. «تنبيه الغافلين، فاتحة العلوم، قسطاس المستقیم»؛ رؤیای حقیقی ايله فاسفه معجزاتدن، روح ايله بوباده کی آرای نلاسفه، منطق، الهیات، سیاسیات، طبیعیات، اخلاقدن باحث «مضنون» لری بالخاصه مطالعهیه شایان آئاردندر. «رسالة الطیر» یسوعیون طرفندن «مقالات فلسفیه» نامی آلتنده بیروتده نشر ایدلمشدر. بو، هیأت اجتماعیه نك، روح بشرک ترقی وتصفیه سندن بحث ایدر. ابن سینانك رسالة الطیری ده بوزمین تعقیب ایتیش ايسهده هیولات فلسفیهدن چیقامامشدر. مستشرق Mehren بونی ابن سینانك ۱۸۹۱ رسائل سائر سیله برابر نشر ایتمشدر.

غزالی نك بو اثری لوندره کتبخانه سنده موجوددر. فلاسفهدن عمر ابن سهلان الساوجی لسان فارسییه ترجمه ایتیش و بو ترجمه الان مذکور کتبخانه نك بر موقع ابجالی اشغال ایسکده بولنمشدر. بونلردن باشقه (۸۶) رساله سی ده موجود ايسهده هنوز طبع ایدلدیکنی مع التأسف کوردمدك.

*
* *

غزالی نك نحو ایه اشتغالی یوقدی؛ حتی آئارنده بعض نواقص نحویهیه تضاد اولنور. مع مافیه ادبای عربی دمبسته عجز حیرت براقه جق درجه ده فصاحت لسانی واردی. اونك مطمح انظار ی الفاظدن زیاده معنا وتعمیق نکات ایدی. موسیو قاررا دیورکه: «بر کتبخانه اسلامده قرأندن صوکره احیاء العلوم کلایدر.»

غریبایلرک فلاسفہ و آثار اسلامیہ بہ عطف ایتدکاری نظر اہمیتی بوکوچوک
جملہ، بوتون مغاسیلہ افادہ بہ کافیدر . مستشرقزہ تقدیم تشکرات ایلہ برابر
اسلام کتبخانہ لرندہ احیاء یرینہ ایکنجی درجہ دہ بخاری شریف کلدیکنی سویلیہ لم .
اکثر کتبخانہ لرندہ احیاء العلومی مع التأسف بولامہ یز .
غزالیکن ، ابن تیمیہ نك ، جوزینک ، ابن رشدک ، محی الدین عربینک ودها
بر چوق فلاسفہ اسلامک آثارینہ مع التأسف بزده اوقدر اہمیت ویرلمہ مش ،
پک چوقلرمز بونفیس اثرلرہ رغبت کوسترمہ مشدر .

*

**

مدرسہ لرندہ علوم آلیہ اوقونور . کنج دماغلر قواعد صرف ونحو
ایلہ بی رحمت برادیلور .

فلسفہ ومنطق دوشونایہرک دائماً عہدیدیہ مثاللرلہ انعام فیکر ایدیلور .
ازمانک تغیریلہ احکام معالہ بیلہ تغیر ایتدیکی حالہ بونرسودہ طرز تدریس
سنہ لرحہ دوام ایدرک برچوق هوسکاران معرفت بادیه پیمای جہالتدہ قالیر .
علوم عالیہ یہ وقوف ایچون بر مفتاح اولان تدریسات آلیہ عادتاً بازیجہ
احتراصات اولور واک نہایت حیات تدقیق وتبعہ داخل اولہ حقلمری زمان
« اکمال نسخ » ایتدکر دیہ الارینہ اجازتنامہ ویریلرک ہر اشی تمام اولدی
ظن ایدیلیز .

ہیات ! اصل وظیفہ اوکوندن باشلار ، اصل تحصیل وتحریر حقیقت
اوکوندن صوکرہ در . ایشته بزده کی حیات تدریس وتدریس بویلہ مشوش ونا
منتظم اولدینی ایچون علوم عربیہ ایلہ توغل ایدنلرک اکثر اسی غزالیلری ،
محی الدین عربیلری بیلمدکلی کی اثرلرینی دہ کورمہ مشلردر . غریبایلر اینسہ
بواثرلری تنبیع ایلہ تنویر انکارہ غیرت ایتکدن بر زمان حالی قالمامشلردر .
شونیدہ سویلیہ لیکہ استبداد بوکی انافس آثارہ اوراق مضمرہ دیش محمرہ
طبع اولان بیکلرچہ کتابلری مالکیتہ ادخالدہ ممانعت ایتش ، مالکیتمزده
بوانانلریدہ اوقوتتمہ مق ایچون بیک درلو تدابیر جزئیہ اجرا سندن چکنمہ مشدر .
بحشمزہ نہایت ویرمہ دن اول موسیو قارانک شو سوزینی دہ ذکر ایدلم .
« قرآنمزجہ اسمانک وسعت تراکتہ رغماً افادات غزالی بی اصلندہ کی

حلاوت اسلوبی اضاعه ایتیمکسزین ترجمه یه موفق اوله مدم. اثرلرندن مألّا
اقتباس ایتیم.»
محترم قارئلرم! غزالینک آثارینی اوقویکمز. براسلوب بلیغ ایله نراحت
بیانی اوراده تمامیه بولورسکمز.

*

غزالی موسیو پول رالیسک دیدیکی کبی نیسابورده آز برمدت بولندی
صوکره طوسی شهرینه کادی.
بونجه تألیفاتیه عرفان اسلامی کندینه دائمی برمدیون شکران براقان غزالی
ایکیده بنا یایدیره شدر. برسی تدریسات علمیه یه مخصوص دیکریده ارباب
تقوی ایچون.

غزالی بتون حیاتی تلاوت قرآن، مطالعه احادیث، تألیف وتدریس ایله
امرار ایتیمشدر. او، ذوق حیاتی دائماً مناقشات علمیه ایچنده بواشدر.
شو قدر تفصیلاتیه صفحات حیات و آثارینی بردرلو یازمغه موقت
اوله مدینه غزالی ۵۰۵ سنه سنده ترک حیات مستعار ایتیمشدر.

غزالینک انول ابدیسی ایچون شاعرک شو بیتلری نه قدر معنی داردر.

یکی حجة الاسلام حین توی
من کل حی عظیم القدر اشرفه
فما لمن تحتری فی الله عبرته
علی ابی حامد لاح یعنفه
مضی واعظم مفقود فحمت به
من لا نظره فی الناس یخافه

ابن حازم :

فرید

ذیل : موسیو قارانک غزالی حقنده بیان ایلدیکی بعض نقاط مهمه احمد
اسعد بک طرفندن اسانمزه ترجمه ایدیلهرک نشر اوانه جقدر.

ا. ف

